EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.7.2020
COM(2020) 321 final

2020/0143 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse otsust 2003/77/EÜ, millega kehtestatakse likvideeritava ESTÜ varade ja pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varade haldamise mitmeaastased finantssuunised

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsuse 2003/77/EÜ[1] lisas on sätestatud: „a) Likvideeritava ESTÜ [Euroopa Söe- ja Teraseühendus] varasid [---] kasutatakse vajaduse korral ESTÜ järelejäänud kohustuste täitmiseks seoses selle maksmata laenude, eelmistest tegevuseelarvetest tulenevate kohustuste ja mis tahes ettenägematute kohustustega. b) Likvideeritava ESTÜ varad, mis ei ole vajalikud lõikes a kirjeldatud kohustuste täitmiseks, investeeritakse tulu saamiseks, mida kasutatakse teadusuuringute jätkamise rahastamiseks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites. c) Söe ja terase teadusfondi varad investeeritakse tulu saamiseks, mida kasutatakse teadusuuringute jätkamise rahastamiseks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites.“

Võttes arvesse, et ESTÜ-l ei ole maksmata laene ja selle kulukohustused vähenevad,[2] keskendutakse varasemast rohkem likvideeritava ESTÜ puhul investeeringutele, millest saadavat tulu kasutatakse teadusuuringute rahastamiseks. Nõukogu otsuses 2003/77/EÜ on sätestatud, et komisjon valitseb likvideeritava ESTÜ varasid nii, et „vajaduse korral oleks tagatud rahaliste vahendite olemasolu, kuid samal ajal võimalikult kasumlikult, kooskõlas suure turvalisuse ja stabiilsuse säilitamisega pikema aja jooksul“ (*nõukogu otsuse 2003/77/EÜ lisa punkt 3*).

Euroopa Komisjon kasutab likvideeritavast ESTÜst saadavat tulu, et toetada teadusprojekte terase- ja söesektoris. Kuid portfelli suutlikkus toota piisavat tulu tulemusliku teadusprogrammi rahastamiseks on viimastel aastatel sattunud surve alla, sest finantsturult saadav tulu on pikaajalises languses. Juba enne COVID-19 pandeemia põhjustatud hiljutist turutingimuste halvenemist tootis portfell finantskriisi järgsete madalamate intressimäärade tõttu väiksemat tulu. COVID-19 kriis on seda eeldatava tulu pikaajalist struktuurset langust võimendanud. ESTÜ portfell on võrreldes sarnaste fondidega COVID-19 kriisist põhjustatud märkimisväärse turu ahenemisega üpris hästi toime tulnud tänu selle suhteliselt konservatiivsele koosseisule. Kriisil on siiski eeldatavale tulule püsiv mõju ja see suurendab vajadust otsida alternatiivseid viise, kuidas kasutada fondi vahendeid ELi poliitika toetamiseks.

Sellest lähtudes soovib komisjon suurendada söe- ja terasesektori teaduskoostööprojektidele antavat toetust ja teeb samal ajal ettepaneku muuta nõukogu otsust 2008/376, et viia see kooskõlla rohelise kokkuleppe eesmärkidega. Komisjon soovib ka toetada suuri murrangulisi teadusprojekte, mille tulemusena saavutatakse 2030. aastaks peaaegu süsinikdioksiidiheiteta terasetootmine, ning söesektori õiglase ülemineku haldamise teadusprojekte. Sellise programmi jaoks peetakse piisavaks püsivat [111 miljoni] euro suurust aastaeelarvet. Seda on vaja, et anda väärtuslikele projektidele asjakohast toetust ulatuses, mis on vajalik kava elluviimise tagamiseks.

Kuni 2027. aastani korrapäraste [111 miljoni] euro suuruste iga-aastaste eraldiste tagamiseks on vaja muuta viisi, kuidas likvideeritava ESTÜ varadest saadavaid ressursse kasutatakse ja investeeritakse. Kehtivasse otsusesse kavandatud muudatused võimaldavad anda sellel

[1] ELT L 29, 5.2.2003, lk 25.

[2] Uus ja suhteliselt suur kohustus tekkis, kui 31. jaanuaril 2020 jõustus Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT C 384I, 12.11.2019, lk 1) (lepingu artikkel 145). Kuid selle summa suurus on teada ja selle mõju on ajaliselt väga piiratud (viis iga-aastast osamakset vahemikus 2021–2025).

tasemel toetust teaduskoostööprojektidele ja murrangulistele teadusprojektidele terasesektoris ning õiglase ülemineku haldamise teadusprojektidele söesektoris. Kuigi need iga-aastased eraldised vähendavad järk-järgult investeeritud vara kogusummat, jääb 2027. aasta järgseks ajavahemikuks alles mõistlikus koguses investeeritavat vara.

- **Likvideeritava ESTÜ investeeritud varade hiljutine tootlus ja väljavaated**

31. märtsi 2020. aasta seisuga on portfelli väärtus ligikaudu 1,5 miljardit eurot. Portfelli suurus on alates 30. juunist 2012 mõnevõrra vähenenud, kuna saadud kogutulu ja uued osamaksed olid väiksemad kui söe- ja terasetööstusega seotud sektorite rahastamiseks suunatud vahendid.

Alates 2003. aastast ja kuni lähiminevikuni on likvideeritava ESTÜ varad tootnud tulu, mis koos tasakaalustamise mehhanismist saadavate ressurssidega on võimaldanud toetada teadusprojekte igal aastal 50 miljoni euroga. 2017. aasta lõpu seisuga on portfelli tootlus olnud pärast otsuse 2003/77/EÜ vastuvõtmist (nagu seda on muudetud nõukogu otsusega 2008/750/EÜ[3]) positiivne: summad maksti välja taotletud ulatuses ja ajal ning portfelli tootlus on olnud turukeskkonda ja üldiselt konservatiivseid investeerimissuuniseid arvestades rahuldav. Ajavahemikul 1. juulist 2012 kuni 31. detsembrini 2017 oli portfelli kogutootlus +8,5 %.

Investeeritud vara tootlus on pidevalt ületanud selle võrdlusalust ja on osutunud paremaks alternatiiviks võrreldes viimastel aastatel negatiivseks pöördunud riskivabade kehtivate intressimääradega tehtavate investeeringutega. Portfelli aastatootlus ei ole kogu selle kasutusaja jooksul olnud kordagi negatiivne ja selle kogutootlus alates selle loomisest on 80 %. Kuid edaspidi osutab praegune madal (ja sageli negatiivne) võlakirjade tootlus eeldatavale väiksemale tulule lühikeses kuni keskpikas perspektiivis ning isegi positiivse tulu tekitamine on problemaatiline.

Lisaks sellele väheneb portfell Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingus (edaspidi „väljaastumise leping“) sätestatu kohaselt veel hinnanguliselt [250] miljoni euro võrra[4].

Seda arvesse võttes eeldab poliitikaeesmärkide saavutamine ESTÜ varade kasutamisel erinevat lähenemisviisi. Käesoleva ettepanekuga pakutakse välja kaks peamist muudatust:

- kooskõlas otsuse 2003/76/EÜ muutmise ettepanekuga lubada vajaduse korral portfelli ressursse müüa, et võimaldada [111 miljoni] euro suuruse iga-aastase eraldisega seotud makseid kuni aastani 2027. Olenevalt investeerimistingimustest ja portfelli suuruse muutumisest kaasneb sellega valitsetavate varade järkjärguline vähenemine;
- hajutada portfelli rahastamiskõlblikke investeeringuid, et parandada riski ja tootluse suhet. Tehakse ettepanek laiendada rahastamiskõlblike varade ringi, et parandada konkreetse riskitaseme puhul eeldatavat tootlust.

- **Kavandatud muudatused, mille alusel saab vajaduse korral varasid kasutada iga-aastase [111 miljoni] euro suuruse eraldise tagamiseks**

Tehakse ettepanek muuta otsust 2003/77/EÜ, et sõnaselgelt lubada, et alates 1. jaanuarist 2021[5] võib teha väljamakseid seoses [111 miljoni] euro suuruse iga-aastase eraldisega kuni

[3] ELT L 255, 23.9.2008, lk 28–30.

[4] Täpne summa määratakse kindlaks 2021. aasta alguses. Väljaastumise lepingu artikli 145 lõikes 1 on sätestatud: „Liit vastutab Ühendkuningriigi ees osa eest, mis Ühendkuningriigil on likvideeritava Euroopa Söe- ja Teraseühenduse netovarades 31. detsembri 2020. aasta seisuga.“

aastani 2027, et toetada terase- ja söesektori teadusprojekte väljaspool teadusuuringute raamprogrammi. Iga-aastane eraldis kehtestatakse kooskõlas muudetud nõukogu otsuse 2003/76/EÜ kriteeriumidega. Kõnealuse eraldisega seotud maksetaotlused rahuldatakse, kasutades investeeringutest ja likvideeritava ESTÜ varade realiseerimisest saadavat netotulu.

Iga-aastane eraldis tuleks otsuses sõnaselgelt sätestada, et võimaldada piisavat ennustatavat ressursside voogu, mis võimaldab jätkuvalt anda soovitud toetust ühistele teadusuuringutele terase- ja söesektoris.

Siiani on likvideeritava ESTÜ varasid valitsetud lähtuvalt põhimõttest, et teadusprojekte rahastatakse investeeritud varadelt saadavast tulust. See kajastub nõukogu otsuse 2003/77/EÜ lisa punkti 1 („Rahaliste vahendite kasutamine“) sõnastuses ja põhjenduses 3, milles nähakse ette, et „[s]öe ja terase teadusfondi varade [---] kapitali tuleks säilitada puutumatuna.“

Eespool selgitatud põhjustel tuleks kõnealust lähenemisviisi muuta, et tagada piisavad maksed elujõulise ja tulemusliku teadusprogrammi tagamiseks terase- ja söesektoris.

Eeldus, et likvideeritava ESTÜ varad võivad ilma muudatusteta tagada püsiva sissetuleku, millest piisab söe ja terase teadusfondi rahastamiseks, ei ole enam realistlik, sest finantsturu olukord on püsivalt muutunud. Seetõttu on vaja otsust ajakohastada, et paremini kajastada likvideeritava ESTÜ abil toetatava poliitika vajadusi ning probleeme praegustes turutingimustes piisavate tulude tekitamisel.

Makseid hakataks tegema korra aastas, kui asjasse puutuvad projektid on kindlaks tehtud, ning alati [111 miljoni] euro suuruse iga-aastase eraldise piires. Likvideeritavast ESTÜst eraldatav iga-aastane summa oleks [111 miljonit] eurot, et ressursse oleks edaspidi võimalik kestlikult kasutada teadusuuringute rahastamiseks.

- **Rahastamiskõlblike varade hajutamiseks kavandatud muudatused**

Tavapäraselt on ESTÜ varasid peamiselt investeeritud eurodes nomineeritud riigi ja riigiülestesse võlakohustustesse. Investeerimiskeskkond on suutnud tagada pideva positiivse tootluse, säilitades portfelli madala riskitaseme. Viimastel aastatel on majandus- ja turutingimused muutunud viisil, mis on püsivalt vähendanud võimalusi saada riigi ja riigiülestest võlakohustustest investeerimistulu. Tulevikku vaadates jääb olukord finantsturgudel üldiselt ja eurovõlakirja turgudel konkreetselt keeruliseks väga madala või negatiivse tootluse (eelkõige suurima krediidikvaliteediga emitentide väärtpaberite puhul) ning väiksema likviidsuse tõttu, mille on muu hulgas põhjustanud EKP toetav rahapoliitika ja võlakirjade ostmise programmid. Igasugune intressimäärade suurenemine võrreldes selle madala algtasemega põhjustab olemasolevate varade allapoole ümberhindluse, millest tuleneb väga madala või negatiivse tootluse risk kuni suurema tootlusega reinvesteeringud kompenseerivad järk-järgult algse ümberhindluse mõju.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on suurendada ESTÜ portfelli vastupidavust neile probleemidele, suurendades muudesse varaklassidesse investeerimise ulatust ning kasutades muid investeerimismeetodeid, et kaitsta portfelli ainult fikseeritud tulumääraga väärtpaberitest sõltumise eest.

Hoolimata kuni 2027. aastani ette nähtud väljavõtmistest on ülejäänud vahendite investeerimisperiood üpris pikaajaline, mis võimaldab suuremat hajutatust. ESTÜ portfellis ei ole siiani olnud palju olulisi kohustusi ega väljavõtmisi ulatuses, mis oleks kvalitatiivselt muutnud investeerimisperioodi või portfellis sisalduvate varade mahtu. See olukord muutub pärast seda, kui hakatakse tegema makseid, mis on seotud teadusprogrammi rahastamiseks

[5] Tehakse ettepanek lükata edasi muudatuse kohaldamise kuupäev, et hoiduda sekkumast väljaastumise lepingu artikli 145 kohaldamisse.

ette nähtud iga-aastase eraldisega. Kuid selles mahus tehtavad ennustatavad maksed ei tohiks oluliselt mõjutada investeerimisperioodi ega portfellis allesolevate varade riskitaluvust. Lisaks tehakse maksed mitme aasta jooksul.

Investeerimisperioodi pikenemise tulemusena on portfellil varasemast paremad võimalused hoida vajaduse korral varasid, et nende väärtus saaks taastuda. Seda arvesse võttes tehakse ettepanek laiendada finantssuunistes sätestatud investeerimiskeskkonda, et maandada võimalikult palju madala või negatiivse tootluse mõju ning suurendada portfelli hajutatust ja vastupidavust, järgides samal ajal konservatiivset investeerimispoliitikat, millega tagatakse suure usaldusväärsusega kapitali säilitamine ning suurendatakse võimaluse korral tulu, kui see on kooskõlas kõnealuse eesmärgiga. Pikas perspektiivis peaks rahastamiskõlblike varaklasside loetelu laiendamine aitama tagada portfelli (sh varadest seoses iga-aastase eraldisega tehtavate ennustatavate maksete) stabiilse ja ennustatava valitsemise ning vähendada iga-aastaste osamaksete tegemise tulemusena alusvarade vähenemise kiirust.

Komisjon teeb ettepaneku anda finantssuunistega rohkem võimalusi, et laiendada rahastamiskõlblike varade/instrumentide loetelu ning samuti riskipositsiooni võimalikke kombinatsioonide loetelu (nt intressi- ja krediidirisk ning teatavad piiratud omakapitaliga seotud tururiskid). Uued investeerimisvõimalused võimaldavad portfelli tõhusamalt valitseda (hajutamise ning riski ja tootluse kompromissi mõttes) ning saada keskpikas ja pikas perspektiivis suuremat tulu.

Tuleb rõhutada, et portfelli hajutamisega kaasnevad uutest turu volatiilsuse allikatest tulenevad riskipositsioonid, mis võivad mõjutada tootlust lühikeses kuni keskpikas perspektiivis. Kuid võttes arvesse varadest märkimisväärse osa pikemat investeerimisperioodi, on ESTÜ portfell heas positsioonis, et katta lühiajaline oodatust väiksem tootlus mõnes varaklassis ja kasutada pikemas perspektiivis suuremaid riskiga korrigeeritud tootlusvõimalusi. Tuleks ka mõista, et hajutamine ei taga kaitset võimaliku negatiivse tootluse eest teatava ajavahemiku jooksul, kuna hajutamise eelised võib nullida peamise varaklassi (riigivõlakirjad ja riigiüleste emitentide võlakirjad) alatootlus. Need üldised kaalutlused on varade valitsemisele iseloomulikud ja neist antakse siinkohal teada, et esitada tasakaalustatud pilt võimalikest tulemustest. Kokkuvõttes on komisjon ELi vahendite vastutustundliku valitsejana seisukohal, et rahastamiskõlblike investeeringute ringi laiendamine on sobilik viis investeeritud ESTÜ varade pikaajalise tootluse parandamiseks.

Sellega seoses esitab komisjon käesoleva ettepaneku nõukogu otsuse kohta, millega muudetakse otsust 2003/77/EÜ, millega kehtestatakse likvideeritava ESTÜ varade haldamise mitmeaastased finantssuunised. Varasid valitsetakse vastavalt usaldatavusnõuetele ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetele ning komisjoni peaarvepidaja kehtestatud nõuetele ja menetlustele.

Nagu eespool on selgitatud, tehakse otsusega ettepanek muuta otsust, millega reguleeritakse likvideeritava ESTÜ varade valitsemist, et võimaldada

- investeerida rohkematesse erinevatesse rahaturuinstrumentidesse (eelkõige rahaturufondid);
- investeerida rohkematesse erinevatesse võla ja krediidiga seotud väärtpaberitesse;
- võtta aktsiaturgudel ja omakapitalisarnastes toodetes positsioone (eelkõige sobilike instrumentide, näiteks börsil kaubeldavate fondide kaudu);

- kasutada standardseid investeerimismeetodeid, näiteks intressimäärafutuure tähtaegade haldamiseks;
- teha maandatud riskiga investeeringuid USA dollarites.

Otsuse tulemusena ei hakataks neid varasid või instrumente automaatselt kasutama. Selle asemel annaks otsus lihtsalt komisjonile õiguse teha kõnealuseid investeeringuid, kui turutingimused on soodsad ja kui kõnealused investeeringud on kooskõlas investeerimisperioodiga, võttes arvesse makseid, mis tehakse seoses iga-aastase eraldisega kuni aastani 2027. Komisjon tagab kõnealuste laiendatud investeerimisvõimaluste kasutamisel usaldusväärsuse ja hoolsuskohustuse järgimise, et maksimeerida positiivsete tulemuste tõenäosust. Ta annab nende volituste kasutamise otsusest teada oma aastaaruannetes ja selgitab investeerimiskeskkonna laiendamise põhjuseid ning annab täheldatud tulemustest teada, kui tootlusandmed seda võimaldavad.

Varade valimisel tehakse nii negatiivne (loetelu tegevustest, millesse vara ei investeerita eetilistel või moraalsetel kaalutlustel) kui ka positiivne kontroll (et soodustada investeeringute valimisel positiivsete keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja äriühingu üldjuhtimisega seotud kaalutluste arvesse võtmist). Investeeringu keskkonnaalased, sotsiaalsed ja äriühingu üldjuhtimisega seotud tavad muutuvad üha olulisemaks ja komisjon kavatseb olla selles valdkonnas eeskujuks.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on seotud nõukogu otsusega 2003/76/EÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolli rakendamiseks vajalikud meetmed. Nõukogu otsustas hiljuti lubada vabastatud summade taaskasutamist teadusuuringute otstarbel[6]. Samal ajal muudetakse nõukogu otsust 2003/76/EÜ, võttes arvesse nõukogu otsuse 2003/77/EÜ kavandatud muudatusi.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

ELi tegevuse õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise leping ja ELi aluslepingutele lisatud protokoll ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta, eelkõige selle artikli 2 teine lõik.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kõnealuse protokolli rakendamise meetmed on kehtestatud nõukogu otsusega, mille muutmise algatamise ainuõigus on komisjonil.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek sisaldab täiendavaid sätteid ja on seega vajalik likvideeritava ESTÜ ning seejärel söe ja terase teadusfondi varade valitsemiseks komisjoni poolt.

[6] Nõukogu 16. aprilli 2018. aasta otsus (EL) 2018/599, millega muudetakse otsust 2003/76/EÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolli rakendamiseks vajalikud meetmed (ELT L 101, 20.4.2018, lk 1–2).

- **Vahendi valik**

Nõukogu otsus, millega muudetakse kehtivat nõukogu otsust 2003/77/EÜ, on meede, „millega kehtestatakse söe ja terase teadusfondi varade haldamist käsitlevad mitmeaastased finantssuunised“, nagu on sätestatud protokolli nr 37 artikli 2 teises lõigus.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ettepanek põhineb viieaastase aruande (millega nähakse ette suuniste otstarbekohasuse korrapärane läbivaatamine) tulemustel. Viimane viie aasta aruanne avaldati 2. märtsil 2018 (COM(2018) 84 final).

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ei kohaldata. Peamised sidusrühmad on liikmesriigid, kellega konsulteeritakse nõukogus toimuva õigusloomeprotsessi käigus.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

2014. aastal tegi Maailmapank komisjoni varade valitsemise toimingute (sh likvideeritava ESTÜ portfelli) vastastikuse eksperdihindamise. Selle vastastikuse eksperdihindamise tulemusi, mis on seotud suuniste raamistikuga, on käesoleva muudatusettepaneku koostamisel arvesse võetud.

Kontrollikoja tehtud ja 2019. aasta septembris avaldatud Euroopa Söe- ja Teraseühenduse hiljutisema läbivaatamise[7] tulemusena järeldati, et söe ja terase teadusfondi rahastamine ainult varade valitsemisest saadavast tulust ei ole praeguse intressimääraga keskkonnas jätkusuutlik.

- **Mõjuhinnang**

Muudatusettepaneku mõjuhinnangut ei ole vaja, kuna eeldatav majanduslik, keskkonna- või sotsiaalne mõju ei ole tõenäoliselt märkimisväärne.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanek põhineb viieaastase aruande (millega nähakse ette suuniste otstarbekohasuse korrapärane läbivaatamine) tulemustel.

- **Põhiõigused**

Ettepanek on põhiõigustega täies kooskõlas.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei loo uusi kulukohustusi, mida kaetaks praegusest mitmeaastase finantsraamistiku üldeelarvest.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Nagu on ette nähtud finantssuuniste punktis 7, teatab komisjon kõnealuste finantssuuniste alusel tehtud valitsemistoimingutest liikmesriikidele iga kuue kuu tagant.

[7] Sama, lk 11–12, 17.

Lisaks sellele koostatakse igal aastal finantsaruanne koos auditeeritud raamatupidamise aastaaruannetega, milles esitatakse kogu aasta tulemused.

Komisjon esitab iga viie aasta tagant aruande konkreetselt finantssuuniste kohaldamise kohta (artikkel 2).

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata

- **Rahastamiskõlblike varade suuremat hajutamist võimaldava ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Kehtivates finantssuunistes on rahastamiskõlblike varade määratlus suhteliselt piiratud. Suunised osutavad näiteks absoluutsele ja nominaalsetele piirmääradele (nt maksimaalselt 250 miljonit eurot ELi liikmesriigi kohta), krediidireitingutele (nt minimaalne krediidireiting AA, v.a. ELi liikmesriikide ja ELi institutsioonide puhul) ning maksimaalsele lõpptähtajale (nt maksimaalselt 10,5 aastat pärast ostmist).

Kõnealused piirangud välistavad suure osa finantsturgudest.

Näiteks

- välistavad krediidireitingute piirangud peaaegu täielikult äriühingu ja finantssektori võlakirjade turu, mis võiks võimaldada hajutamist ja suuremat tootlust ning aidata maandada praeguse keskkonna negatiivsete intressimäärade mõju[8];
- sarnased probleemid ilmnevad seoses lõpptähtaja piirangutega, mis takistavad investeerimist sarnaseid eeliseid pakkuda võivatesse pikemaajalistesse võlakirjadesse[9]. Kõnealuste piirangute muutmine võimaldaks mitmekesisemat varade jaotust ja portfelli suuremat eeldatavat tootlust, hoides portfelli üldist riskitaset tänu soodsa korrelatsiooni mõjule praegusega sarnasel tasemel.

Pärast 2008. aasta finantskriisi muutusid turutingimused fikseeritud tulumääraga vara valitsejatele keerukamaks tekkinud madala ja sageli negatiivse intressimäära tõttu, eelkõige väiksema krediidiriskiga investeeringute puhul. Selles kontekstis on fikseeritud tulumääraga vara valitsejatel väga keeruline tekitada positiivset tootlust, eelkõige keskpika/pika investeerimisperioodi vältel. 2020. aastal halvenes olukord veelgi koroonaviiruse kriisi tõttu, mis võib seda madalate/negatiivsete intressimääradega perioodi veelgi pikendada.

Nende tegurite negatiivsete tagajärgede piiramiseks on oluline, et vara valitsejatel oleks juurdepääs võimalikult ulatuslikule investeerimiskeskkonnale. Sel moel saavad vara valitsejad suurendada hajutatust ning erineva tootlusmustriga ja madala korrelatsiooniga varaklassidest saadavat tulu. Pika investeerimisperioodi jooksul peaksid hajutatud investeeringutega portfellid olema vähem hajutatud investeeringutega portfellidest sarnase riskitaseme juures tulemuslikumad.

Seetõttu tehakse ettepanek muuta kehtivaid finantssuuniseid järgmiselt.

A. Kohandada absoluutseid piirmäärasid, reitinguid ja lõpptähtaja piiranguid

[8] Intressiriski/kestuse põhjalikuma haldamise kirjelduse kohta vt punkt D allpool.

[9] Pikemaajaliste võlakirjade eelised olenevad muu hulgas sellest, kui järsk on tulukõver investeerimise ajal. Üheks pikemaajaliste võlakirjade eeliseks on suurem kumerusrisk; lihtsamalt öeldes ületab nende turuväärtuse kasv intressimäära teatavas ulatuses langemise korral kahjumi suurust intressimäära samaväärse tõusu korral.

Tehakse ettepanek võtta rakendamisel paindlikkust vajavate tehniliste aspektide (nt riskide, lõpptähtaegade ja riskide kontsentreerumise piirmäärade) suhtes kasutusele dünaamilisem lähenemisviis.

See võimaldaks neid aspekte korrapärasemalt täpsustada vastavalt muutuvatele turutingimustele ning tugineda hiljutistele komisjoni suunistele ühise eraldisfondi[10] kohta, mis on üks teine komisjoni valitsetav oluline portfell. Varasid valitsetakse investeerimisstrateegia alusel, mis seisneb investeerimiseesmärke ja riskitaluvust kajastavas strateegilises vara jaotuses. Investeerimisstrateegiat kajastab strateegiline võrdlusalus. Võrdlusalus kehtestatakse kooskõlas tööstusharu tavadega.

Riskitaluvust oleks samuti võimalik laiemalt määratleda (nt loetledes lubatud varakategooriad ning konkreetsed riskiparameetrid, näiteks VaR riskiväärtus). Piirmäärasid oleks parem väljendada pigem turu- kui tingliku väärtuse alusel ning määrata maksimaalse osakaaluna portfelli koguturuväärtusest. Nii määratletakse riskipositsioon täpsemalt, kuna madala või negatiivse tootluse tõttu on paljude väärtpaberite hind märkimisväärselt üle nimiväärtuse (100 %) ning nende nominaalväärtus ei kajasta enam sellise positsiooni tegelikku majanduslikku väärtust. Turuväärtus ja protsendil põhinevat piirmäära hõlmav lähenemisviis on oluline ka juhul, kui kogu portfelli turuväärtus muutub turuväärtuse või sisse- või väljavoolu tõttu.

Riskide kontsentreerumise piirmäärasid võidakse muuta, et võimaldada madalamate ja kõrgemate krediidiriski positsioonide eristamist, näiteks lubades kõrgemaid riskipositsioone ainult kõrgeima kvaliteediga[11] emitentide puhul.

Tehakse ettepanek määratleda rahastamiskõlblikud instrumendid vara valitsemise suunistes ning võrdlusalus ja konkreetsed investeeringute piirmäärad Euroopa Komisjoni sisedokumentides.

B. Teistes valuutades investeeringute lubamine

Kehtivates finantssuunistes ei ole nimetatud, kas välisvaluutas investeeringud on lubatud. Sellega seoses tuleks märkida, et eurodes nomineeritud investeeringud moodustavad ainult ligikaudu 25 % maailma võlakirjaturust.

Seetõttu tehakse ettepanek lubada investeeringuid ainult riskimaandatud USA dollarites nomineeritud väärtpaberitesse, mille on emiteerinud riigid, riigiülesed või riikide haldusüksustest emitendid ning asutused.

Eelkõige nende üksuste emiteeritud USA dollarites nomineeritud väga likviidsetesse võlakirjadesse (osaline) investeerimine annaks juurdepääsu sellisele ulatuslikule ja likviidsele turule nagu seda on USA riigivõlakirjade turg. See võib tulla kasuks, arvestades eespool nimetatud likviidsusega seotud piiranguid eurovõlakirjaturgudel. Lisaks sellele võimaldaks see saavutada teistsuguse tulukõvera ja kasutada ulatuslikumalt *carry/roll down* efekti.

Vahetuskursi kõikumistest tulenevat kahjumiriski on võimalik maandada. Sellise valuutariski maandamiseks on instrumendid olemas, kuid kehtivates finantssuunistes ei ole selliseid tehinguid nimetatud. Komisjon võib peaarvepidaja nõusolekul otsustada, et muudes valuutades (kui USA dollarid) riskimaandatud investeeringud võivad muutuda rahastamiskõlblikuks otseselt kõnealuse otsuse lisas märgitud kriteeriumide alusel. Selliste instrumentide tegeliku kasutamise ulatus oleks piiratud ja selle puhul võetaks arvesse kaasnevaid kulusid ja valitsevaid turutingimusi.

[10] C(2020) 1896 final

[11] Mõiste, mida kasutatakse krediidireitingutele AA-/Aa3 või kõrgematele reitingutele osutamiseks.

C. Investeerimisfondide ringi laiendamine

2014. aastal tegi Maailmapanga ekspertideüksus komisjoni sularahahalduse ja vara valitsemisega seotud tegevuste hindamise. Maailmapank vaatas üksikasjalikult läbi komisjoni kasutatud menetlused ning järeldas, et komisjon saavutas oma vastutusalas olevate portfellide haldamisel oma eesmärgid kooskõlas usaldusväärsete tegevusvaldkonna standarditega. Maailmapank esitas ka mõned soovitused, kuidas investeerimisprotsessi ja saadavat tulu parandada.

Eelkõige pikaajalise investeerimisperioodiga fondide puhul soovitas Maailmapank investeerida teatava osa sellistest fondidest omakapitaliosalustesse, võimalusel ühisinvesteerimisfondide kaudu. Hoolika valimise korral võimaldavad need instrumendid saavutada hästi hajutatud omakapitaliinvesteeringute riskipositsiooni. Kuna omakapital on suhteliselt madalas korrelatsioonis fikseeritud tulumääraga investeeringutega, parandaks see pikemas perspektiivis portfelli riski ja tootluse profiili. Teisalt võivad omakapitali tehtavad investeeringud suurendada portfelli tootluse volatiilsust lühikeses ja keskpikas perspektiivis.

Investeerimisfonde juba nimetatakse kehtivates suunistes, kuid need on seotud vähemalt AA krediidireitingu nõudega, mis *de facto* viitab peamiselt ainult lühiajalistele fikseeritud tulumääraga investeerimisfondidele, välistades enamiku fikseeritud tulumääraga ja omakapitalifonde, millel puudub krediidireiting.

Seetõttu tehakse ettepanek täpsustada lubatud varaklasside ning investeerimisfondide ringi, et lubada omakapitali ja laiendatud fikseeritud tulumääraga investeeringuid, sealhulgas sellistes hästi hajutatud fondides.

Kokkuvõtlikult tehakse ettepanek lubada investeeringuid mitut liiki investeerimisfondidesse (nt rahaturufondid, börsil kaubeldavad fondid või usaldusfondid). Need võivad erinevas ulatuses pakkuda hajutatud riskipositsiooni laiapõhjalistes aktsiahinnaindeksites, teatavates geograafilistes sektorites ja/või konkreetsetes varaklassides, nagu näiteks fikseeritud tulumäär ja/või omakapital.

D. Intressiriski maandamisel teiste riskimaandamisinstrumentide lubamine

Intressimäära tuletisinstrumendid kujutavad endast vahendeid, millega saab tõhusalt juhtida intressiriski ning mis on praegu avaliku sektori finantseerimisasutustes sageli kasutusel. Kõnealused turud on tavaliselt ka likviidsed, näiteks finantskriisi ajal oli futuuriturg erinevalt sularaha riigivõlakirjade turust jätkuvalt väga likviidne. Selliste instrumentide kasutamist iseloomustavad ranged riskimenetlused ja IT-süsteemid, et jälgida kaasnevat operatiivset töövoogu ja kõnealuse turu sisemisi riske ning tulla nendega toime.

Nagu on eespool selgitatud, ei kaasneks otsusega nende varade või instrumentide automaatset kasutamist. Selle asemel lubataks otsusega lihtsalt komisjonil teha kõnealuseid investeeringuid, kui turutingimused on soodsad. Komisjon tagab kõnealuste laiendatud investeerimisvolituste kasutamisel usaldusväärsuse ja hoolsuskohustuse järgimise, et maksimeerida positiivsete tulemuste tõenäosust. Ta annab nende volituste kasutamise otsusest teada oma aastaaruannetes ja selgitab investeerimiskeskkonna laiendamise põhjuseid ning annab täheldatud tulemustest teada, kui tootlusandmed seda võimaldavad.

E. Keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja äriühingu üldjuhtimisega seotud kriteeriumide arvesse võtmine

Investeeringu keskkonnaalased, sotsiaalsed ja äriühingu üldjuhtimisega seotud tavad muutuvad üha olulisemaks ja komisjon peab olema selles valdkonnas eeskujuks. Seepärast rõhutatakse otsuses nende olulisust varade valimise protsessis. See hõlmaks nii positiivset (et soodustada investeeringute valimisel keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja äriühingu üldjuhtimisega seotud kaalutluste arvesse võtmist) kui ka negatiivset kontrolli (loetelu tegevustest, millesse vara ei investeerita eetilistel või moraalsetel kaalutlustel).

2020/0143 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse otsust 2003/77/EÜ, millega kehtestatakse likvideeritava ESTÜ varade ja pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varade haldamise mitmeaastased finantssuunised

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 37 ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta,[1] eriti selle artikli 2 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[2],

ning arvestades järgmist:

(1) Selleks et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus, vajab Euroopa Liit „kliima ja ressursside eestvedajaid“, et töötada 2030. aastaks peamistes tööstussektorites välja murrangulise tehnoloogia esimesed kaubanduslikud rakendused ning 2030. aastaks süsinikuheiteta terasetootmine.

(2) Kooskõlas nõukogu otsusega 2003/76/EÜ[3] peab komisjon valitsema likvideeritava Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) ja pärast likvideerimise lõpetamist söe- ja terase teadusfondi varasid nii, et oleks tagatud pikaajaline kasum. Nõukogu otsuses 2003/77/EÜ[4] on kehtestatud nende varade valitsemise mitmeaastased finantssuunised. Otsuse 2003/77/EÜ artikli 2 kohaselt peab komisjon need suunised läbi vaatama või neid täiendama ning hindama nende toimimist ja tõhusust.

(3) Selleks et anda asjakohast toetust väärtuslikele teaduskoostööprojektidele, millel on kriitiline mass ja liidu lisaväärtus kestlikkuse, konkurentsivõime, tervishoiu, ohutuse ja töötingimuste parandamiseks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites, on vaja tagada nende projektide rahastamiseks vajalikud maksed, mis on seotud otsuse 2003/76/EÜ [artiklis 2] kuni 2027. aastani kindlaks määratud ja kehtestatud iga-aastaste eraldistega. Neid makseid tuleks rahastada investeeringutest saadavast netotulust ja

[1] Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 37 ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta (ELT C 202, 7.6.2016, lk 327).

[2] ELT C , , lk .

[3] Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/76/EÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolli rakendamiseks vajalikud meetmed (ELT L 29, 5.2.2003, lk 22).

[4] Nõukogu 1. veebruari 2003. aasta otsus 2003/77/EÜ, millega kehtestatakse likvideeritava ESTÜ varade ja pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varade haldamise mitmeaastased finantssuunised (ELT L 29, 5.2.2003, lk 25).

tulust, mis saadakse varade osalisest müügist, kuni iga-aastase summa ulatuses, mille on komisjoni nimetatud talitus otsuse 2003/76/EÜ ja otsuse 2008/376/EÜ alusel kindlaks määranud.

(4) Finantssuuniste viimase viie rakendamisaasta jooksul (2012–2017) saadud kogemused ja muutused finantsturul näitavad, et neid suuniseid on vaja muuta.

(5) Varasid, mis on alles pärast otsusega 2003/76/EÜ kehtestatud iga-aastase eraldisega seotud väljavõtmisi kuni 2027. aastani, tuleks valitseda kooskõlas pikaajalise investeerimisperioodiga, mis võimaldab suuremat hajutatust.

(6) Kui suur osa varadest investeerida pikemaajalises perspektiivis, võib eeldada keskmisest suuremat tootlust, mille puhul ei tohi jätta arvestamata võimalikke suuremaid kõikumisi lühema aja jooksul. Sellest olenemata peaks investeeringute eesmärk olema tagada piisavas koguses likviidseid varasid iga-aastasteks makseteks, mida taotleb komisjoni nimetatud talitus otsuse 2003/76/EÜ ja otsuse 2008/376/EÜ alusel.

(7) Finantssuunised peaksid võimaldama rakendamise tehniliste aspektide osas paindlikumat lähenemisviisi ja nendes tuleks määrata kindlaks sobilikud investeerimisinstrumendid investeerimiseesmärkide saavutamiseks.

(8) Iga varaklassi ei tohiks käsitada eraldiseisvalt, vaid lähtuvalt selle rollist hajutatud portfellis. Varaklasside hajutamine tagab üldjuhul sama riskitasemega suurema tootluse. Varade koostoime on oluline, et teha otsuseid varade jaotuse kohta üldise investeerimisriski ja tootluse alusel.

(9) Likvideeritava ESTÜ ja pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varasid tuleks valitseda lähtuvalt investeerimisstrateegiast, mis peaks väljenduma varade strateegilises jaotuses / võrdlusaluses, mis kajastab investeerimiseesmärke ja varade riskitaluvust. Võrdlusalus annab portfelli valitsejatele pikaajalisi investeerimissuuniseid lähtuvalt eri varaklassidesse tehtavatest investeeringutest.

(10) Finantssuunised peaksid hajutamise suurendamiseks võimaldama investeeringuid USA dollarites nomineeritud likviidsetesse võlakirjadesse, mille on emiteerinud riigid, riigiülesed või riikide haldusüksustest emitendid ning valitsusasutused, maandades piisavalt vahetuskursi kõikumisest tulenevat kahju riski. Komisjonil peaks olema võimalik komisjoni peaarvepidaja nõusolekul otsustada, kas teha investeeringuid muude arenenud majanduste ja/või muude liikmesriikide valuutades nomineeritud muudesse varadesse. Nende otsuste tegemisel tuleks lähtuda sellest, et kõnealuse investeeringu eelised on seoses varade tulemuslikkusega täielikult põhjendatud. Finantssuunised peaksid laiendama rahastamiskõlblike investeeringute ringi, et oleks võimalik võtta hajutatud riskipositsioon laiapõhjalistes turuindeksites, teatavates geograafilistes sektorites ja konkreetsetes varaklassides.

(11) Finantssuunised peaksid võimaldama muude finantsinstrumentide, näiteks futuurilepingute, forvardlepingute ja vahetuslepingute kasutamist, et juhtida riske ja riskipositsioone, näiteks intressi- ja valuutariski.

(12) Investeeringu keskkonnaalased, sotsiaalsed ja äriühingu üldjuhtimisega seotud tavad muutuvad üha olulisemaks ning neid tuleks investeerimisotsuste tegemisel arvesse võtta. Otsust 2003/77/EÜ tuleks ka muuta, et kehtestada keskkonnaalased, sotsiaalsed ja äriühingu üldjuhtimisega seotud tavad, kaasates nii positiivse (et soodustada investeeringute valimisel keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja äriühingu üldjuhtimisega seotud kaalutluste arvesse võtmist) kui ka negatiivse kontrolli (loetelu tegevustest, millesse vara ei investeerita eetilistel või moraalsetel kaalutlustel).

(13) Komisjoni iga-aastases aruandes, mille ta esitab liikmesriikidele ja mis käsitleb finantssuuniste alusel ellu viidud valitsemistoiminguid, tuleks anda teavet erinevatesse varaklassidesse investeerimise kohta. Iga-aastases aruandes tuleks ka selgitada kõiki suuri muudatusi strateegilise varade jaotuses.

(14) Seega tuleks otsust 2003/77/EÜ vastavalt muuta.

(15) Võttes arvesse struktuurset seost otsusega 2003/76/EÜ, tuleks seda muudatust kohaldada alles alates kuupäevast, mil hakatakse kohaldama otsust [XXXX/XX], millega muudetakse otsust 2003/76/EÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolli rakendamiseks vajalikud meetmed[5]. Võttes arvesse Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu[6] artiklit 145, tuleks seda muudatust kohaldada alles alates 1. jaanuarist 2021,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsust 2003/77/EÜ muudetakse järgmiselt.

(1) Lisatakse artikkel 1a:

„Artikkel 1a

Likvideeritava ESTÜ varasid ning pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varasid valitsetakse nii, et oleks tagatud iga-aastased maksed kuni [111 miljoni] euro suuruse iga-aastase eraldise piires, et rahastada ühiseid teadusuuringuid söe- ja terasetööstusega seotud sektorites. Iga-aastaseid makseid rahastatakse investeeringutest saadavast netotulust ja tulust, mis saadakse likvideeritava ESTÜ ja pärast likvideerimise lõpetamist söe ja terase teadusfondi varade osalisest müügist, kuni iga-aastase summa ulatuses, mille on komisjoni nimetatud talitus otsuse 2003/76/EÜ ja otsuse 2008/376/EÜ alusel kindlaks määranud.“

(2) Lisa asendatakse käesoleva otsuse lisas esitatud tekstiga.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates otsuse [XXXX/XX] (millega muudetakse otsust 2003/76/EÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolli rakendamiseks vajalikud meetmed)[7] kohaldamise kuupäevast või alates 1. jaanuarist 2021, olenevalt sellest, kumb on hilisem.

---

5 ELT , , lk .

6 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT C 384 I, 12.11.2019, lk 1).

7 ELT , , lk .

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja